

**MINDER GELDSTRESS, MEER WELZIJN OP HET
WERK**

Workshop Eerste Hulp Bij Geldzaken

Workshop voor medewerkers: Evaluatie en impact

Inhoud

1. WORKSHOP EERSTE HULP BIJ GELDZAKEN : ALGEMEEN OVERZICHT	4
1.1. Inhoud van de workshop	4
1.2. Materiaal	5
1.2.1. Powerpoint slides	5
1.2.2. Lesgevershandleiding	5
1.2.3. Ondersteunend materiaal	5
2. EVALUATIE VAN DE WORKSHOP	5
2.1. Bereik tijdens het project en methode	5
2.2. Globale evaluatie	5
2.3. Evaluatie in detail	6
3. IMPACT VAN DE WORKSHOP	7
3.1. Kennis	8
3.2. Motivatie en zelfvertrouwen	9
3.3. Financiële competenties	10
3.4. Financiële zorgen en controle over geldzaken	10
4. CONCLUSIE	11
5. BIJLAGE: INFOGRAPHIC	12

Lijst met tabellen

Tabel 1: Resultaten van repeated measures analyse kennis (N = 10)	8
Tabel 2. Aantal deelnemers die vooruitgang boeken op vlak van kennis (N= 10)	8
Tabel 3. Resultaten van repeated measures analyse motivatie (N = 10)	9
Tabel 4. Resultaten van repeated measures analyse competenties (N = 10)	10
Tabel 5. Resultaten van repeated measures analyse financiële zorgen en controle (N = 10)	11

Lijst met figuren

Figuur 1. Globale evaluatie van de workshop, N = 13.	6
Figuur 2. Verdeling van de antwoorden voor het verschillende evaluatie-aspecten (N = 13)	7
Figuur 3. Schematisch overzicht van vooruitgang in kennis bij deelnemers aan de workshop EHBG	9

Minder geldstress, meer welzijn op het werk

Figuur 4. Verdeling van antwoorden voor subjectieve vooruitgang motivatie en zelfvertrouwen
(N =13) _____ 9

1. Workshop Eerste Hulp Bij Geldzaken: algemeen overzicht

Eerste hulp bij geldzaken vat de basis van budgetteren, besparen en rechten uitputten samen in een workshop van ongeveer vier uur. De workshop behandelt de inhoud van de drie infosessies 'Alles over budgetteren', maar zet extra in op interactie en oefenmogelijkheden. Ook deze workshop verwijst door naar betrouwbare bronnen en websites waarmee deelnemers na de sessie zelfstandig aan de slag kunnen.

Dit materiaal werd ontwikkeld en uitgetest bij medewerkers in de reguliere economie. Hoewel de focus ligt op kennisoverdracht is er ook ruimte voor interactie en oefeningen. Deelnemers beschikken best over een basiskennis van het Nederlands.

Hebben je medewerkers nood aan een langer vormingstraject met veel interactie en oefenmogelijkheden of aan een traject dat meer geschikt is voor medewerkers met een beperktere kennis van Nederlands? Bekijk dan het vormingstraject Slim met geld.

1.1. Inhoud van de workshop

In deze sessie komen de volgende onderwerpen aan bod:

Administratie is een cruciale vaardigheid voor het behouden van financiële stabiliteit. Hierbij leren deelnemers onder meer over menswaardig inkomen. Om een duidelijk overzicht van hun financiën te behouden, is het best dat mensen hun administratie geordend bewaren. Dit kan door belangrijke documenten, zoals loonstroken en bankafschriften, op een vaste plek te bewaren, op papier of digitaal.

Budgetteren begint bij het in kaart brengen van alle inkomstenbronnen, zoals loon, uitkeringen en eventuele bijverdiensten. Daarnaast is het essentieel om inzicht te hebben in de uitgaven, van vaste lasten zoals huur en energie, tot variabele kosten zoals boodschappen. Bij budgettering speelt ook het concept van de zogenaamde "1/12de kosten" een rol. Dit houdt in dat je jaarlijkse kosten, zoals belastingen of verzekeringen, verdeelt over twaalf maanden om elke maand een stukje geld opzij te zetten. Verder is het belangrijk om een noodbuffer aan te leggen voor onverwachte uitgaven, zoals reparaties of medische kosten. Het bedrag dat overblijft na het aftrekken van vaste en variabele kosten, is het budget dat mensen vrij kunnen besteden. Er zijn verschillende tools beschikbaar die mensen kunnen ondersteunen bij het budgetteren en in kaart brengen van hun inkomsten en uitgaven die hier aan bod komen.

Besparen kan op verschillende manieren haalbaar worden gemaakt. In deze sessie leren deelnemers het onderscheid tussen uitgaven die verplicht zijn en uitgaven die optioneel zijn, en hoe ze hun uitgaven kunnen verminderen op gebieden zoals boodschappen, energie, telecom en gezondheid. Een goede voorbereiding op boodschappen, zoals het maken van een boodschappenlijstje, helpt om impulsaankopen te voorkomen. Daarnaast kan het vergelijken van eenheidsprijzen in de supermarkt inzicht geven in welke producten het goedkoopst zijn. De sessie geeft inzicht in strategieën die retailers gebruiken om klanten te verleiden tot het kopen van duurdere producten. Deelnemers maken kennis met diverse websites waar ze contracten voor energie, telecom en andere diensten kunnen vergelijken om de beste deals te vinden. Op het gebied van gezondheidszorg zijn er ook manieren om kosten te beperken, zoals het gebruik van generieke medicijnen of door te letten op zorgverzekeropties. Door bewuster om te gaan met consumptie, oftewel consuminderen, kunnen mensen niet alleen geld besparen maar ook duurzamer leven.

Toelagen en premies ten slotte kunnen een belangrijke bron van financiële ondersteuning bieden. Er bestaan diverse rechten op het gebied van wonen, energie, water, gezondheid, kinderzorg en vrije tijd. Het is belangrijk om te weten welke rechten beschikbaar zijn en of je er een beroep op kan doen.

1.2. Materiaal

1.2.1. Powerpoint slides

Voor deze sessie werd een Powerpointpresentatie ontwikkeld. Afhankelijk van de specifieke setting werden tijdens het uittesten ervan iets andere accenten gelegd. De definitieve versie is beschikbaar via www.finwel.be.

1.2.2. Lesgevershandleiding

De lesgevershandleidingen zijn bestemd voor lesgevers die zelf de sessie willen geven aan hun medewerkers. Deze bundelen al het materiaal dat je nodig hebt om deze sessie uit te voeren. Naast de PowerPoint en de bijhorende tekst geeft deze achtergrondinformatie en vraagsuggesties.

1.2.3. Ondersteunend materiaal

Tijdens de sessie wordt onder meer een casus uitgewerkt waarvoor rekeninguittreksels beschikbaar zijn, een overzicht gemaakt van inkomsten en uitgaven en een jaaroverzicht ingevuld. Deze materialen zijn ook terug te vinden in de lesgevershandleiding.

2. Evaluatie van de workshop

2.1. Bereik tijdens het project en methode

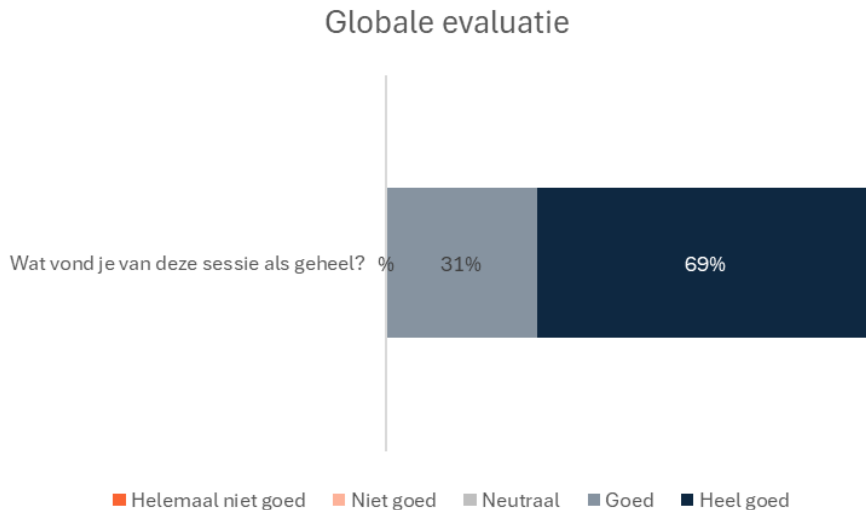
In 2024 werd deze volledige workshop uitgetest bij één organisatie in twee aparte sessies op twee locaties voor in totaal 17 deelnemers.

Bij deze deelnemers werd vooraf een bevraging georganiseerd, na afloop van de workshop vulden de deelnemers opnieuw een bevraging in. Er werd zowel gepeild naar de evaluatie van de workshop (enkel na afloop van de sessie) als naar de impact van de sessie. Voor dit laatste beschikken we dus over pre en post interventie data (zonder controlegroep), die we kunnen analyseren als herhaalde metingen. In totaal 13 deelnemers vulden na afloop deze bevraging in, voor 10 deelnemers beschikken we over herhaalde metingen.

De medewerkers die de evaluatiebevraging invulden, zijn gemiddeld 48.4 jaar ($SD = 11.3$, $N = 13$). De meerderheid van de respondenten van de vragenlijsten heeft een bachelordiploma hoger onderwijs (54%) of masterdiploma hoger onderwijs (23%).

2.2. Globale evaluatie

De globale evaluatie van de inhoud van de workshop was **heel goed**, met een gemiddelde score van 4.7 ($SD = .5$) op een schaal van 1 (helemaal niet goed) tot 5 (heel goed).

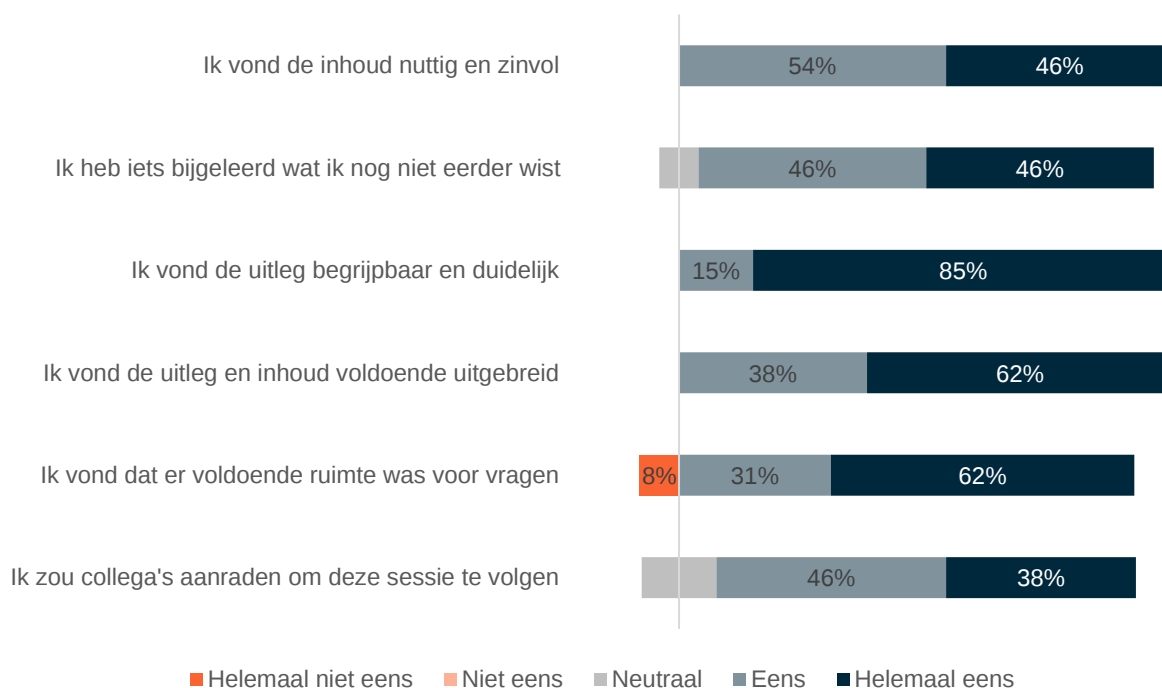
Figuur 1. Globale evaluatie van de workshop, N = 13.

2.3. Evaluatie in detail

De deelnemers aan de workshop gaven daarnaast ook aan in welke mate ze het al dan niet eens waren met de volgende uitspraken op een schaal van 1 = helemaal niet eens tot 5 = helemaal eens.

- Ik vond de inhoud nuttig en zinvol;
- Ik heb iets bijgeleerd wat ik nog niet eerder wist;
- Ik vond de uitleg begrijpbaar en duidelijk;
- Ik vond de uitleg en inhoud voldoende uitgebreid;
- Ik vond dat er voldoende ruimte was voor vragen.
- Ik zou collega's aanraden deze sessie te volgen

Evaluatie EHBG

Figuur 2. Verdeling van de antwoorden voor het verschillende evaluatie-aspecten (N = 13)

Over de workshop oordelen de deelnemers unaniem dat de **uitleg begrijpbaar en duidelijk** was, dat de **inhoud nuttig en zinvol** was en ook **voldoende uitgebreid**. Slechts 1 deelnemer vond dat er te weinig ruimte was voor vragen. **Vier op vijf** gaat akkoord met de uitspraak dat ze deze sessie zouden **aanraden** aan collega's.

3. Impact van de workshop

Bij de ontwikkeling van de workshop wilden we vooral ook weten in welke mate deze bijdraagt aan het financieel welzijn van werknemers. Financieel welzijn definiëren we als *kunnen voldoen aan je financiële verplichtingen, vertrouwen hebben in je financiële toekomst en kunnen kiezen voor dingen die je plezier brengen in het leven*. Hiertoe is het nodig dat mensen beschikken over voldoende kennis rond financiële administratie, budgetbeheer en het maken van economische keuzes, dat ze de competenties hebben om deze kennis en inzichten toe te passen en dat ze dus effectief kunnen voldoen aan hun financiële verplichtingen.

Daarnaast is ook de inschatting van de eigen financiële situatie ('appraisal') van belang omdat deze mee bepaalt hoe mensen met een situatie zullen omgaan (Lazarus en Folkman, 1984)¹. Geldzorgen, het ervaren van een gebrek aan controle en gevoelens van onzekerheid over geldzaken beïnvloeden immers het vermogen om adequaat met financiële uitdagingen om te gaan. Via de workshop beogen we niet enkel kennis en competenties op verschillende domeinen te verbeteren, maar trachten we ook het ervaren van controle over geldzaken te verbeteren en onzekerheid en zorgen rond geld te verminderen met het oog op het bevorderen van financieel welzijn. De impact van de workshop op deze verschillende domeinen wordt hieronder toegelicht.

¹ Lazarus, R., & Folkman, S. (1984). Stress, Appraisal, and Coping. New York: Springer.

3.1. Kennis

Hieronder worden de resultaten van een repeated measures ANOVA in tabelvorm weergegeven. Hieruit blijkt dat deelnemers aan de workshop vooruitgang maken op het vlak van kennis van de zaken die in de workshop aan bod komen, namelijk administratie voeren (zicht krijgen op kosten, jaaroverzicht maken), besparen (ideeën over besparingen, goedkoopste supermarkt kennen, vergelijkingstools weten vinden) en toelagen en premies. Voor alle kennisitems is deze vooruitgang statistisch significant.

Item Label	F	df	p value	Partia l eta ²	M (T0)	SD (T0)	M (T1)	SD (T1)
Ik heb ideeën over op wat ik kan besparen	7.36	1, 9	.02	.45	3.4	.52	4.0	.67
Ik ken de goedkoopste supermarkt voor het soort producten dat ik koop	17.05	1, 9	.003	.66	3	.67	4,2	.63
Ik weet waar ik vergelijkingstools kan vinden voor verschillende uitgaven	32.11	1, 9	<.001	.78	2,5	.85	4,2	.63
Ik weet waar ik informatie kan vinden over premies of toelagen	18.58	1, 9	.002	.67	2,6	.84	4,2	.63
Ik weet hoe ik zicht kan krijgen op al mijn kosten	10.76	1, 9	.01	.54	3,5	.53	4,2	.63
Als ik een overzicht heb van alle kosten, dan kan ik een jaaroverzicht maken	18.78	1, 9	.002	.68	3	.82	4,3	.68

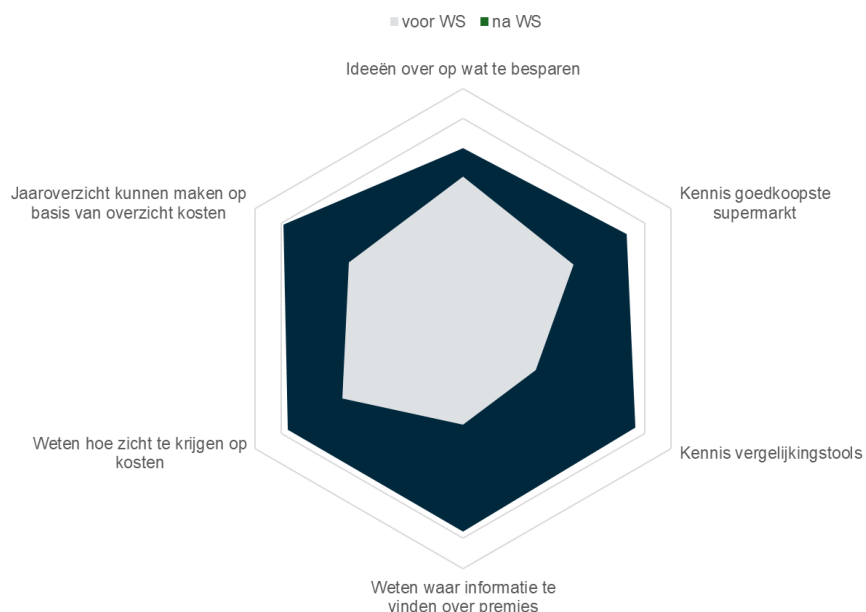
Tabel 1: Resultaten van repeated measures analyse kennis (N = 10)

Onderstaande tabel toont het **aantal deelnemers die vooruitgang tonen** na afloop van de workshop.

	aantal medewerkers met vooruitgang	totaal aantal
Kennis goedkoopste supermarkt	9	10
Kennis vergelijkingstools	9	10
Weten waar informatie te vinden over premies	8	10
Jaaroverzicht kunnen maken op basis van overzicht kosten	8	10
Weten hoe zicht te krijgen op kosten	6	10
Ideeën over op wat te besparen	5	10

Tabel 2. Aantal deelnemers die vooruitgang boeken op vlak van kennis (N= 10)

De onderstaande figuur geeft een visueel overzicht over **de gemiddelde mate van vooruitgang** in kennis na afloop van de workshop in vergelijking met de vooraf aanwezige kennis.

Figuur 3. Schematisch overzicht van vooruitgang in kennis bij deelnemers aan de workshop EHBG

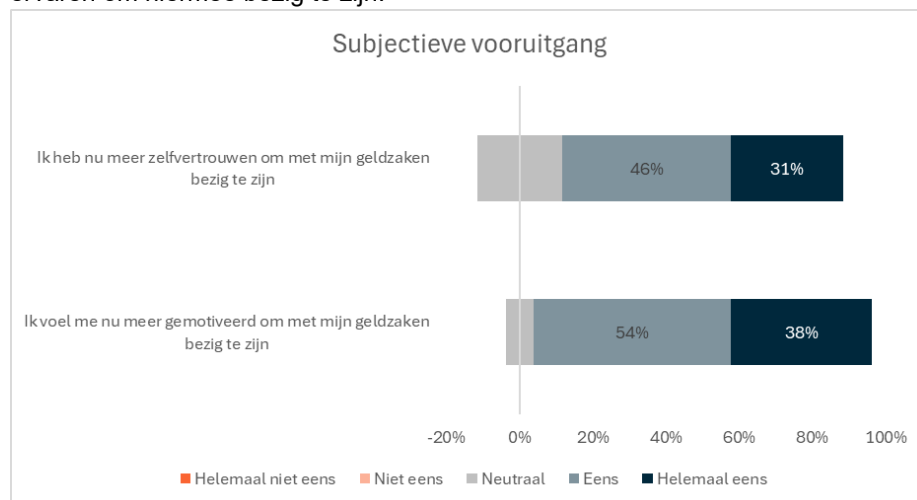
3.2. Motivatie en zelfvertrouwen

Deelnemers blijken na afloop van de sessie **niet** duidelijk meer gemotiveerd om een premie of toelage uit te zoeken in vergelijking met voordien, zo blijkt uit de resultaten van een repeated measures ANOVA die hieronder gerapporteerd wordt.

Item Label	F	df	p value	Partia l eta ²	M (T0)	SD (T0)	M (T1)	SD(T1)
Ik voel me gemotiveerd om zelf een premie of toelage uit te zoeken	2	1, 8	0,195	0,2	3,11	1,36	3,78	0,83

Tabel 3. Resultaten van repeated measures analyse motivatie (N = 10)

Tegelijk blijkt wel dat de meerderheid van de deelnemers aan de workshop aangeven zich meer gemotiveerd te voelen om met hun geldzaken bezig te zijn nadien, en dat ze ook meer zelfvertrouwen ervaren om hiermee bezig te zijn.

Figuur 4. Verdeling van antwoorden voor subjectieve vooruitgang motivatie en zelfvertrouwen (N=13)

3.3. Financiële competenties

Daarnaast hebben we nog drie extra vragen toegevoegd die peilen naar financiële competenties en gedrag, met name weten waar je geld naartoe gaat, aankopen overwegen vooraleer te kopen en kennis van hulpkanalen:

- Ik weet waar mijn geld naartoe gaat. (Mitchell et al, 1998)²
- Voordat ik iets koop, denk ik goed na of ik het wel kan betalen (OECD, 2016)³
- Ik weet waar ik terecht kan als ik geldproblemen heb (eigen item)

Hoewel we zien dat vijf van de tien deelnemers na afloop van de workshop het meer eens is met de uitspraak 'ik weet waar mijn geld naartoe gaat' blijkt dit globaal niet significant beter, zo blijkt uit de resultaten van een repeated measures ANOVA die hieronder gerapporteerd worden. Zeven van de tien deelnemers beoordelen het statement over 'voordat ik iets koop denk ik goed na of ik het kan betalen' identiek voor en na de workshop,. Er is wel duidelijke **vooruitgang in weten waar ze terechtkunnen met geldproblemen** maar dit was een onderwerp dat ook gedeeltelijk aangeraakt werd tijdens de sessie. Zeven van de tien deelnemers geven aan dit nu beter te weten dan voordien.

Item Label	F	df	p value	Partial eta ²	M (T0)	SD (T0)	M (T1)	SD (T1)
Ik weet waar mijn geld naartoe gaat	3.86	1. 9	.08	.3	3.5	.85	4.1	.74
Voordat ik iets koop, denk ik goed na of ik het wel kan betalen	0.31	1. 9	.59	.03	4	.82	4.1	.57
Ik weet waar ik terecht kan als ik geldproblemen heb	14.88	1. 9	.004	.62	2.9	.88	3.8	.42

Tabel 4. Resultaten van repeated measures analyse competenties (N = 10)

3.4. Financiële zorgen en controle over geldzaken

Ten slotte peilden we ook naar de inschatting die de deelnemers maken van hun eigen financiële situatie ('appraisal'). Via een beperkt aantal items probeerden we in te schatten in welke mate ze zich zorgen maken of onzeker voelen over geldzaken, en of ze controle ervaren over hun geldzaken.

- Ik maak me zorgen over geld (inverse, Meuris & Leana , 2018)⁴
- Ik ben tevreden met mijn geldzaken (Meuris & Leana , 2018)
- Als ik denk aan mijn geldzaken voel ik me onzeker (inverse, Marjanovic et al., 2013)⁵
- Ik heb het gevoel dat ik mijn geldzaken onder controle heb (eigen item)

Uit de resultaten van een repeated measures ANOVA bleek dat er voor geen enkele van de indicatoren van zorgen en controle een significante evolutie vast te stellen was tussen het meetmoment voor de workshop en de meting na afloop van de workshop.

Item Label	F	df	p value	Partial eta ²	M (T0)	SD (T0)	M (T1)	SD (T1)
Ik maak me zorgen over geld (inverse)	0.00	1. 9	1.00	0.00	3.40	0.84	3.40	1.17
Ik ben tevreden met mijn geldzaken	2.29	1. 8	0.17	0.22	3.78	0.67	4.00	0.50
Als ik denk aan mijn geldzaken voel ik me onzeker (inverse)	0.08	1. 9	0.78	0.01	3.50	1.08	3.60	1.17

² Mickel, A. E., Mitchell, T. R., Dakin, S., & Gray, S. (2003). The importance of money as an individual difference attribute. Emerging perspectives on values in organizations, 123-150.

³ OECD (2016), "OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies", OECD, Paris, www.oecd.org/finance/OECD-INFE-International-Survey-of-Adult-Financial-Literacy-Competencies.pdf

⁴ Meuris, J., & Leana, C. (2018). The price of financial precarity: Organizational costs of employees' financial concerns. Organization Science, 29(3), 398-417.

⁵ Marjanovic, Z., Greenglass, E. R., Fiksenbaum, L., & Bell, C. M. (2013). Psychometric evaluation of the Financial Threat Scale (FTS) in the context of the great recession. Journal of Economic Psychology, 36, 1-10.

Ik heb het gevoel dat ik mijn geldzaken onder controle heb	0.31	1.9	0.59	0.03	3.60	0.70	3.70	0.48
--	------	-----	------	------	------	------	------	------

Tabel 5. Resultaten van repeated measures analyse financiële zorgen en controle (N = 10)

4. Conclusie

Op basis van het uittesten van de workshop "Eerste Hulp Bij Geldzaken" (EHBG) in een organisatie blijkt dat deze een significante positieve impact had voor de deelnemers. Vooral de **kennis** over verschillende financiële thema's is aanzienlijk verbeterd dankzij de workshop. Dit uit zich onder meer op vlak van besparen, zoals het gebruik van vergelijkingstools voor uitgaven, het kennen van goedkope supermarkten en ideeën over besparen. Deelnemers gaven aan dat zij na de workshop beter weten hoe zij inzicht kunnen krijgen in hun uitgaven, hoe zij een jaaroverzicht kunnen maken en waar ze informatie kunnen vinden over toelagen en premies. Daarnaast weten ze ook beter waar terecht voor hulp wanneer ze ook effectief problemen zouden ervaren met hun geldzaken. Dit bleek niet enkel uit het aantal deelnemers dat vooruitgang maakt maar ook uit de statistische analyse. Dit suggereert dat de workshop alvast de financiële kennis (een eerste bouwsteen voor financiële redzaamheid)⁶ van de deelnemers heeft vergroot.

Ten slotte laten de resultaten zien dat de deelnemers na de workshop zich ook **meer gemotiveerd voelen en meer zelfvertrouwen ervaren** om bezig te zijn met hun geldzaken, en hoewel de stijging in motivatie om premies en toelagen aan te vragen minder uitgesproken was, toont de workshop toch een positieve trend.

Op het vlak van financiële competenties, zorgen en controle over geldzaken was er echter weinig impact vast te stellen. Binnen het korte tijdsbestek van een workshop is het wellicht ook niet realistisch om te verwachten dat een enkele sessie deze impact meteen kan bewerkstelligen. Hiervoor is het vaak nodig om gedurende een meer intensief en langduriger traject in te zetten op versterking en ondersteuning van het financieel welzijn.

⁶ Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. American Economic Journal: Journal of Economic Literature, 52(1), 5-44.

5. Bijlage: infographic

WORKSHOP EERSTE HULP BIJ GELDZAKEN

Evaluatie en impact

IN CIJFERS

Bereik tijdens het project

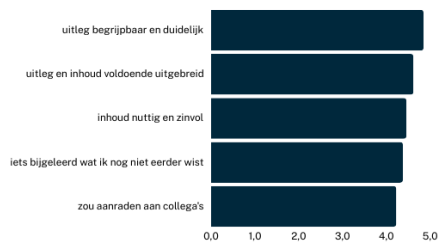
18 deelnemers

1 organisatie

EVALUATIE

Deelnemers geven de workshop gemiddeld **4,7 op 5**

SUBJECTIEVE IMPACT

is nadien meer gemotiveerd om met geldzaken bezig te zijn

heeft meer zelfvertrouwen om met geldzaken bezig te zijn

IMPACT

Vooraf impact op **kennis**

Significante impact in pre-post design

CONTACT

Expertisecentrum Budget en Financieel Welzijn
i.cornelis@thomasmore.be

VOLG ONS

<https://thomasmore.be/nl/exp-bfw>
#WeAreMore

THOMAS
MORE